

Internationale vergelijking rouwverlof

De informatie hieronder is gebaseerd op Engelstalig emailverkeer tussen Bert Leysen en contacten die hij legde met 'Compassionate Communities UK', de 'Bereavement Taskforce' van de 'European Association for Palliative Care' en leden van 'Bereavement Network Europe'. Voor Nederland heeft Jakob van Wielink geantwoord. Deze open vraag werd beantwoord: "hoeveel vrije dagen zijn er in uw land toegestaan aan werknemers die net een geliefde hebben verloren?". Zoveel mogelijk werd het antwoord van de correspondent weergegeven. In sommige gevallen werd ook informatie toegevoegd van websites met informatie voor expats die in desbetreffend land willen werken.

België

- Dood van de echtgenote/wettelijke partner, (stief)kind, (stief/schoon)ouder van de werknemer: 3 dagen, op te nemen in periode van dag van overlijden t.e.m. dag van de begrafenis
- Dood van een inwonende (schoon)broer/zus, (over)grootouder, (achter)kleinkind, schoonzoon/dochter van de werknemer: 2 dagen, op te nemen in periode van dag van overlijden t.e.m. dag van de begrafenis
- Dood van een niet-inwonende (schoon)broer/zus, (over)grootouder, (achter)kleinkind, schoonzoon/dochter van de werknemer: 1 dag, op te nemen in periode van dag van overlijden t.e.m. dag van de begrafenis

Nederland

In Nederland bestaat er de mogelijkheid om calamiteitenverlof te nemen bij uitzonderlijke situaties. Dit verlof is bedoeld om iets te regelen bij een onverwachte situatie, van een gesprongen waterleiding tot een ziek kind dat van school gehaald moet worden. Het is bedoeld als kortdurend verlof om iets anders te regelen. Bij een overlijden in de familie schiet dit verlof tekort. Dit verlof kan wel uitgebreid worden met bijzonder verlof, bv. om de begrafenis te regelen en bij te wonen. Er is hier echter geen wettelijk kader voor. Elke arbeidssector heeft zijn eigen akkoorden hieromtrent, en werkgevers zijn redelijk vrij in hoe ze hiermee omgaan. Kortdurend bijzonder verlof wordt vaak nog wel uitbetaald, net als het wettelijke zorgverlof. Maar het zorgverlof is beperkt tot twee weken en langer durend zorgverlof, net als bijzonder verlof, wordt niet doorbetaald.

Portugal

De Portugese wet is redelijk respectvol naar tijd om te rouwen. De Portugese arbeidswet, artikel 251, overweegt minstens 2 types van afwezigheid o.w.v. rouwperiode: 2 of 5 dagen, afhankelijk van de graad van verwantschap. Er is ook een mogelijkheid om 14 tot 30 dagen vrij te krijgen voor de uitzonderlijke omstandigheden van miskraam of medisch beëindigen van een zwangerschap, gebaseerd op steun van de sociale zekerheid (enkel voor vrouwen).

Artikel 251 geeft 2 dagen vrij vanaf de dag van overlijden voor de dood van (schoon)broers/zussen, (over)grootouders, (achter)kleinkinderen, neven/nichten; en 5 dagen voor echtgenoten (niet voor gescheiden partners, of feitelijke partners), (adoptie-/stief-/schoon-)ouders, en (stief-/schoon-)kinderen.

Verenigd Koninkrijk

Elke organisatie heeft eigen beleid rond rouwverlof voor de werknemers. Rouwverlof is een bijkomende tijd vrij van het werk die wordt toegestaan aan mensen die recent het overlijden van een geliefde hebben meegemaakt. Er is geen wettelijke garantie op betaald verlof, maar werknemers kunnen rekenen op een redelijke termijn van onbetaalde vrije dagen.

Ierland

Er is geen wettelijke garantie op rouwverlof. Dit betekent dat werkgevers hun eigen beleid maken i.v.m. rouwverlof. De vakbonden van de publieke sector in Ierland hebben met verscheidene overheidsinstanties onderhandeld in de zomer van 2019 en vanaf oktober 2019 is er rouwverlof van 20 dagen mogelijk voor werknemers in de publieke sector die een echtgenoot of een kind verliezen. De 'standaard' in andere sectoren lijkt te zijn 5 werkdagen voor het verlies van echtgenoot of kind, 3 werkdagen voor een ouder of een broer/zus, en 1 dag voor een ander nabij familielid.

Finland

Er is geen wet of besluit over rouwverlof. De dokter kan alleen ziekteverlof schrijven voor een verwant als deze zelf ziek is. Er is geen automatisch ziekteverlof in Finland als een geliefde sterft. Nabestaanden moeten ziekteverlof vragen aan een dokter en arbeidsongeschikt verklaard worden. Verdriet heeft geen eigen diagnose-nummer en daarom krijgen rouwenden vaak een verkeerde diagnose, zoals depressie, als basis voor hun ziekteverlof. De werkgever kan wel vrije dagen geven, maar hoeft deze niet te betalen.

Thuiszorg is al grotendeels gebaseerd op de activiteit en betrokkenheid van de familieleden. Palliatief verlof zou erkenning geven aan deze rol van de mantelzorger. Deze sociale erkenning en vrijheid van professionele verantwoordelijkheden zou het gemakkelijker maken voor families om zich aan te passen aan een palliatieve situatie. Niet alle weinig bevolkte delen van ons land hebben dezelfde middelen (thuiszorgcentra). In die delen van het land is de rol van de familie nog groter dan elders.

Op dit moment is de betrokkenheid van familieleden in de zorg heel erg gemengd. Verlofperiodes (onbetaald verlof) worden op heel verschillende manieren toegekend, of helemaal niet. Er zijn maar weinig mensen die het aankunnen om onbetaald verlof op te nemen. Zelfs als je niet in staat bent om te werken op het moment dat je geliefde sterft dan is het onmogelijk om daarvoor ziekteverlof te krijgen. De situatie is onrechtvaardig.

Zwitserland

Als werknemer ben je gerechtigd om een beperkt aantal vrije dagen te nemen, naar aanleiding van een aantal gebeurtenissen. Er is geen verplichting om deze niet gewerkte dagen in te halen.

Redenen die in de wet staan:

- Ongeval
- Zwangerschap en bevallingsperiode
- Wettelijke verplichtingen (b.v. militaire dienst)
- Publieke dienstverlening

Bijkomende redenen

- Huwelijk
- Geboorte van je eigen kinderen
- Overlijden van een naast familielid
- Verhuis

Vrije dagen worden toegestaan voor de bovenvermelde gebeurtenissen, maar het aantal dagen is niet gespecificeerd door de wet. De werkgever bepaalt de details van het beleid hierin.

Slovenië

De arbeidswet zegt dat elke werknemer het recht heeft op minstens één dag betaald verlof in het geval van overlijden van een echtgenoot/partner, (biologisch, adoptie, of stief)kind, en (schoon-)ouders. Dit is een extra verlofdag bovenop het jaarlijks verlof. De wet geeft ook aan dat elke professionele sector het recht heeft om de rouwperiode uit te breiden naar meer dan een dag.

Hierbij twee voorbeelden.

De onderwijssector (van kleuterscholen tot universiteiten):

- 3 dagen betaald verlof na het overlijden van meest nabije familieleden (echtgenoot/partner, kinderen, ouders)
- 1 dag voor andere familieleden (grootouders, (half)broers/zussen, kleinkinderen, schoonouders)

De sector voor kleine bedrijven geeft recht op:

- 3 dagen betaald verlof voor de dood van echtgenoot/partner of kinderen
- 2 dagen voor een ouder
- 1 dag voor schoonouders, grootouders, broers/zussen

Andere sectoren hebben een soortgelijk kader van 1 tot 3 dagen, met meer dagen voor familieleden die dichter verwant zijn.

Van persoonlijke ervaring en anekdotische evidentie weet ik dat mensen soms extra verlofdagen opnemen of een aantal dagen ziekteverlof van hun huisarts vragen als ze met de toegestane rouwverlofdagen niet toekomen.

Litouwen

De Litouwse arbeidswet (artikel 137) stelt 5 kalenderdagen onbetaald verlof voor in geval van overlijden van een familielid, om de begrafenis te kunnen bijwonen.

Helaas is dat alles.

Gelukkig zijn er actieve ngo's die steun geven aan de rouwenden, zoals 'Crisis center' or 'Youth line'.